

مارکوس تولیوس سیسرون

ترجمه شهاب‌الدین عباسی

حگونه

یک دوست باشیم

کتابی درباره دوستی حقیقی

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

www.ketab.ir
سرشناسه: سیسرون، مارکوس تولیوس، ۱۰۶-۴۳ ق.م Cicero, Marcus Tullius
عنوان و نام پدیدآور: چگونه یک دوست باشیم/ کتابی دربارهٔ دوستی حقیقی/ مارکوس تولیوس
سیسرون/ متنعه فلسفه/ ترجمهٔ شهاب‌الدین عباسی
مشخصات نشر: تهران: نگاه ترجمه و نشر، کتاب پارسه، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۳-۸۱۵-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: عنوان اصلی: Laelius de amicitia
یادداشت: کتاب حاضر از زبان انگلیسی با عنوان "How to be a friend : an
ancient guide to true friendship" به فارسی برگردان شده است.
موضوع: راه و رسم زندگی — فلسفه — متون قدیمی تا ۱۸۰۰م/ فلسفه — متون
قدیمی تا ۱۸۰۰م/ دوستی — فلسفه/ دوستی
شناسه افزوده: عباسی، شهاب‌الدین، ۱۳۴۵ — مترجم
رده‌بندی کنگره: BJ۱۵۸۹
رده‌بندی دیویی: ۱۷۰/۴۴
شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۵۷۱۷۷

■ چگونه یک دوست باشیم

مارکوس تولیوس سیسرون
ترجمه: شهاب‌الدین عباسی
آماده‌سازی و تولید:
بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه
طراحی گرافیک: پرویز بیانی
چاپ و صحافی: دالاهو
نوبت و شمارگان: چاپ اول، ۱۴۰۰، ۷۷۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر برای بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه محفوظ است.
هرگونه اقتباس از این اثر، منوط به دریافت اجازه کتبی از ناشر است.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک ۷۴.

طبقه سوم، تلفن، ۶۶۴۷۷۴۰۵

www.parsehbook.com / info@parsehbook.com

@ketabeparseh

فروشگاه: تهران، خیابان ولیعصر، روبروی دوراهی یوسف‌آباد، پلاک ۱۹۴۱

تلفن: ۸۸۹۱۸۹۴

فهرست

۹	با گهرهای حکمت
۱۳	مقدمه
۲۵	چگونه یک دوست باشیم
۱۴۳	برای مطالعه بیشتر

مقدمه

بهترین دوست هارکوس تولیوس سیسرون، آتیکوس نام داشت.

نام واقعی او تیتوس پومپونیوس بود، اما به دلیل علاقه زیادی که به یونان مخصوصاً شهر آتن در ناحیه آتیکا داشت و سالهای زیادی از بزرگسالی اش را در آنجا سپری کرده بود، نام آتیکوس را برای خود برگزید. او و سیسرون در جوانی دوست صمیمی هم شدند و در تمام عمر درازشان به این دوستی ادامه دادند. سیسرون خود را وقف سیاست روم کرد و بیشتر سالهای عمرش را طی قرن یکم ق.م،

در زمان جنگ داخلی و آشوب‌های عظیم، در آن شهر آشفته گذراند. از طرف دیگر، آتیکوس سیاست روم را از فاصله امن آتن نظاره می‌کرد و در همین حال رابطه نزدیکش را با مردان پیشرو هر دو جناح در روم حفظ کرد. سیسرون و آتیکوس با وجود آنکه اغلب از هم جدا بودند، در طول سال‌ها نامه‌هایی رد و بدل کردند که بیانگر دوستی‌ای سرشار از احساسات گرم و دلبستگی‌های نادر بود. در سال ۴۴ ق.م سیسرون در دهه ششم عمر خود بود و طبق معیارهای رومی پیرمرد شمرده می‌شد. او طی این سال‌ها در مزرعه‌اش در بیرون از روم و دور از قدرت سیاسی دیکتاتور یولیوس (ژولیوس) سزار زندگی می‌کرد. سیسرون در آنجا به نوشتن روی آورد تا درد تبعید و غم از دست دادن دختر دلبندش را که در آن ایام از دنیا رفته بود، تسکین بدهد. او در دوره‌ای چند ماهه برخی از خواندنی‌ترین و تأثیرگذارترین رسالاتی را که تا به حال

در باره موضوعات گوناگونی چون ماهیت خدایان و نقش درست حکومت تا خوشی‌های پایه‌سن گذاشتن و راز سعادت جویی در زندگی نوشته شده است، به نگارش در آورد. یکی از این آثار، رساله کوچکی در باره دوستی است که به آتیکوس تقدیم شده است.

چگونه یک دوست باشیم - یا به لاتینی *De Amicitia* - مسلماً بهترین کتابی است که تا به حال در باره این موضوع نوشته شده است. برخی رومیان دوستی را بیشتر در قالب‌های عملی می‌دیدند و آن را ارتباطی بین مردم برای منافع دو طرفه می‌شمردند. سیسرون انکار نمی‌کرد که چنین دوستی‌ای مهم است، اما از دایره دوستی منفعت‌جویانه فراتر رفت و به ستایش نوع عمیق‌تری از دوستی رسید که در آن دو نفر در وجود یکدیگر خویشتن دیگری را می‌یابند که در پی نفع یا امتیاز از طرف مقابل نیست.

فیلسوفانی یونانی چون افلاطون و ارسطو، صدها سال

۱۶ ■ چگونه یک دوست باشیم

پیش از آن مطالبی دربارهٔ دوستی نوشته بودند. در واقع، سیسرون عمیقاً تحت تأثیر نوشته‌های ایشان بود. اما سیسرون از پیشینیان خود فراتر رفت و در این اثر کوتاه، یک راهنمای گیرا و اثرگذار پدید آورد برای یافتن، حفظ کردن و ارج نهادن کسانی در زندگی‌مان که برایشان ارزش قائلیم اما نه به دلیل آنچه می‌توانند به ما بدهند، بلکه به این دلیل که در آن‌ها روحی خویشاوند می‌یابیم. زمینهٔ خیالی کتاب، بخشی است که در سال ۱۲۹ ق.م. در یک باغ بین سردار و سخنور رومی سالخورده‌ای به نام گایوس لایلیوس و دو داماد جوانش گایوس فانیوس و کوئینتوس موکیوس اسکایوولا صورت گرفت. لایلیوس عزادار بود و دوست صمیمی‌اش اسکپیو آفریکانوس را چند روز پیش از آن از دست داده بود. دو مرد جوان از لایلیوس درخواست کردند به آن‌ها بگویند او و اسکپیو از دوستی حقیقی در طول زندگی‌شان و ارتباطی که با هم

داشتند، چه آموختند. لایلیوس ابتدا نپذیرفت اما بعد به درخواست آن‌ها پاسخ داد. سیسرون می‌گوید اسکایوولا خودش چند دهه بعد برایش تعریف کرد که آن روز چه آموخت. سیسرون جوان آن زمان در محضر اسکایوولا درس می‌خواند که سیاستمدار و حقوقدانی پیر بود. او سپس برای دوست‌اش آتیکوس و همه خوانندگانش در طول سده‌ها، سخنان لایلیوس — و در حقیقت سخنان سیسرون — را در باب ماهیت دوستی روایت کرد.

چگونه یک دوست باشیم پیر از توصیه‌هایی جاودان درباره دوستی است. بعضی از بهترین آن‌ها به این شرح است:

۱. دوستی انواع گوناگونی دارد: سیسرون تصدیق می‌کند که آدم‌های خوب فراوانی هستند که در زندگی مان به آن‌ها برمی‌خوریم و آن‌ها را دوست خود می‌خوانیم. حال می‌خواهد این افراد شرکای تجاری ما باشند، یا

همسایه‌مان یا هر نوع آشنای دیگر. اما سیسرون میان این دوستی‌های معمولی و کاملاً مفید، و دوستان نادری که ارتباط عمیق‌تری با آن‌ها برقرار می‌کنیم تمایزی کلیدی قائل می‌شود. این دوستی‌های خاص ضرورتاً نادر است، چون وقت و مایه بسیار زیادی از ما می‌گیرد. اما چنین دوستانی زندگی ما را عمیقاً تغییر می‌دهند، همان‌طور که ما زندگی آن‌ها را تغییر می‌دهیم.

۲. تنها افراد نیک می‌توانند دوست حقیقی باشند: کسانی که منش اخلاقی ضعیفی دارند نیز می‌توانند دوست داشته باشند، اما فقط می‌توانند دوستانی برای کسب منافع باشند به این دلیل ساده که دوستی واقعی اعتماد، خردمندی و طبع نیک می‌خواهد. آدم‌های خودکامه و بی‌اخلاق ممکن است از یکدیگر استفاده کنند، همان‌طور که ممکن است از آدم‌های خوب استفاده کنند. اما آدم‌های بد هرگز نمی‌توانند در زندگی‌شان دوستی واقعی بیابند.